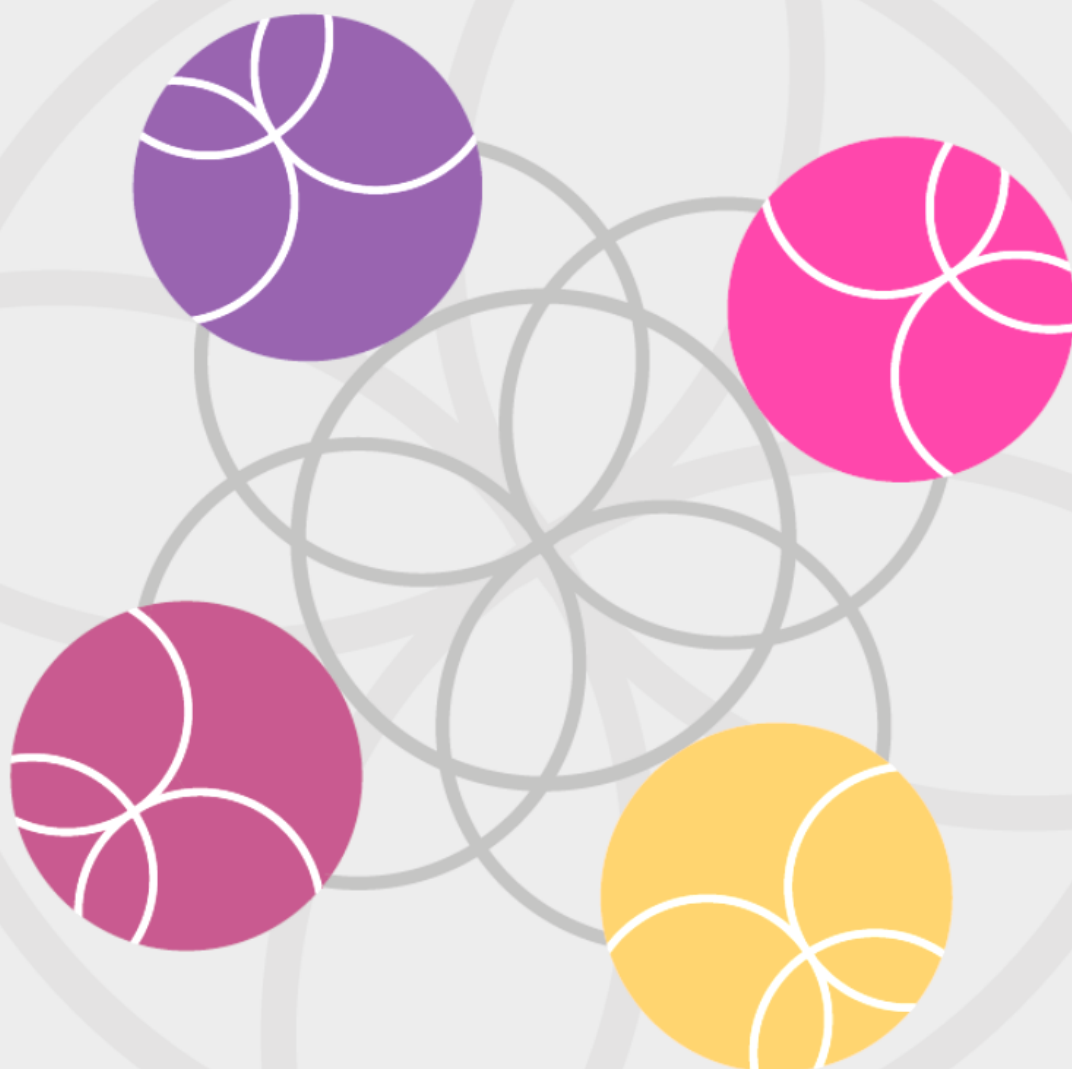

Jaarverslag

2023

20240321 - DEFINITIEF CONCEPT 2.1

Inhoud

Inhoud.....	1
Inleiding	2
Verslag van de Raad van Toezicht	3
Organisatiestructuur.....	3
Raad van Toezicht	3
Bestuur	4
Ondersteuningsplanraad.....	4
Good governance	4
Inhoudelijk verslag over 2023.....	5
Ten slotte.....	5
Verslag van de directeur-bestuurder.....	6
Algemene informatie over het samenwerkingsverband	6
Gegevens	6
Visie, missie en ambitie.....	6
Organisatie van het samenwerkingsverband	6
Ondersteuningsstructuur	7
Toewijzing ondersteuning.....	7
Financiële middelen	8
Kwaliteitszorg.....	9
Ondersteuningsplan RefSVO '22-26.....	9
Pijler 1: Leren binnen scholen.....	9
Pijler 2: Leren over schoolgrenzen heen	10
Pijler 3: Leren van en met leerlingen en ouders.....	11
Ten slotte.....	11
Financieel verslag	12
Analyse van het nettoresultaat.....	12
Financiële kengetallen	13
Treasury verslag.....	13
Toekomstperspectieven en continuïteit.....	14
Algemeen	14
Toekomstige (externe) ontwikkelingen	14
Meerjarenperspectief.....	15
Risico's en risico-management	17
Ten slotte.....	18

Inleiding

Met dit document heeft u het jaarverslag 2023 van de Vereniging Reformatorisch Passend Onderwijs voor Voortgezet Onderwijs in handen. Hiermee wordt verantwoording afgelegd over het jaar 2023.

Het jaar 2023 is het eerste volledige jaar waarop het Ondersteuningsplan RefSVO '22-26 van toepassing was. In dit jaarverslag beschrijven we aan welke doelen er in het achterliggende jaar is gewerkt, maar ook hoe we invulling geven aan de toekomstige ambities.

Het verslag bestaat uit vier onderdelen:

1. Het verslag van de Raad van Toezicht, waarin onder andere verantwoording afgelegd wordt over de wijze waarop invulling is gegeven aan de toezichthoudende taken en de andere verantwoordelijkheden van de Raad.
2. Het verslag van de directeur-bestuurder. Dit verslag betreft onder andere de inhoudelijke activiteiten die door RefSVO in verslagjaar 2023 zijn uitgevoerd en is grotendeels gebaseerd op het Ondersteuningsplan RefSVO '22-'26.
3. Het verslag met betrekking tot de verantwoording van de financiën.
4. Het toekomstperspectief en de continuïteitsparagraaf.

Het jaarverslag is opgesteld onder verantwoordelijkheid van de directeur-bestuurder, de heer J. Flier.

Hoogachtend,
Namens de Raad van Toezicht en het bestuur,

J. (Johan) Flier
directeur-bestuurder RefSVO

Verlag van de Raad van Toezicht

Organisatiestructuur

De Vereniging Reformatorisch Passend Onderwijs voor Voortgezet Onderwijs is opgericht op 1 november 2013. Het Reformatorisch Samenwerkingsverband Passend Onderwijs gaat uit van deze Vereniging en heeft de verkorte naam RefSVO. De Algemene Ledenvergadering is het hoogste orgaan van de Vereniging.

Raad van Toezicht

De Vereniging had op 31 december 2023 een Raad van Toezicht met de volgende vijf leden:

Naam en jaar van aantreden	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Dhr. F. van Winkelen ('16)					X				X	
Dhr. W. Büdgen ('17) voorz.						X				X
Dhr. J.L. van den Heuvel ('22)										
Mw. M. Ruitenberg ('22)										
Dhr. I. Kok ('23)										

Dhr. P.W. Nobel trad op 1 juli 2023 af. Dhr. I. Kok trad op 1 juli 2023 toe tot de Raad.

De leden van de Raad van Toezicht hadden in 2023 de volgende nevenfuncties:

Dhr. W. (Wim) Büdgen:

- Bestuurslid Smytegelfonds. Onbezoldigd.
- Bestuurslid Protestants Centrum Godsdienstig Vormingsonderwijs. Onbezoldigd.
- Lid Raad van Advies Stichting De Nieuwe Kans. Onbezoldigd.
- Bestuurslid In de Rechte Straat. Onbezoldigd.

Dhr. J.L. (Jan-Leendert) van den Heuvel:

- Wethouder gemeente Bodegraven-Reeuwijk. Bezoldigd.
- Advocaat/eigenaar Van den Heuvel Advocaten. Bezoldigd.
- Lid Raad van Toezicht Stichting Woord en Daad. Onbezoldigd.

Dhr. I. (Jitse) Kok:

- Manager Zilveren Kruis. Bezoldigd.
- Bestuurslid Thuis in Charlois. Onbezoldigd.
- Bestuurslid Christelijk Koor Rejoice. Onbezoldigd.
- Voorzitter Algemene Kerkenraad Protestantse Gemeente Rotterdam Zuid. Onbezoldigd.

Dhr. P.W. (Piet) Nobel:

- Lid Raad van Toezicht Stichting Woord & Daad. Onbezoldigd.
- Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Kringloopwinkels Woord & Daad. Onbezoldigd.
- Penningmeester Stichting een Nier voor Jeroen. Onbezoldigd.
- Bestuurslid Stichting Poverty Share Investment. Onbezoldigd.
- Lid Raad van Toezicht Stichting Timotheüs. Onbezoldigd.

Mw. M. (Marian) Ruitenberg

- Directeur-bestuurder Stichting de Vluchtheuvel. Bezoldigd.
- Eigenaar B&B Huize 't Goylaan. Bezoldigd.
- Lid klachtencommissie Onderwijs Ontwikkeling Nederland (OON). Bezoldigd.
- Bestuurslid Reformatorische zakenvereniging VRCL. Onbezoldigd.
- Lid Raad van Toezicht Reformatorisch Samenwerkingsverband Passend Onderwijs voor Primair Onderwijs (Berséba). Bezoldigd.

Dhr. F. (Frederik) van Winkelen:

- Lid College van Bestuur a.i. PCBO Rotterdam. Bezoldigd
- Lid College van Bestuur a.i. Stichting Conexus. Bezoldigd.
- Bestuurder a.i. Samenwerkingsverband Berséba. Bezoldigd.
- Partner Wijs met Waarde B.V. Bezoldigd.

De voorzitter ontving een honorarium van € 2.250,- bruto op jaarbasis. De leden ontvingen een honorarium van € 1.500,- bruto op jaarbasis (incl. btw). De leden kunnen gebruikmaken van een reiskostenvergoeding van € 0,28 per km.

Binnen de Raad van Toezicht functioneren twee commissies: de auditcommissie (dhr. P. Nobel/dhr. J.L. van den Heuvel en dhr. F. van Winkelen) en de remuneratiecommissie (dhr. W. Büdgen en dhr. I.Kok). De eerstgenoemde commissie bespreekt, voorafgaand aan vaststelling door de directeur-bestuurder, onder andere de jaarrekening en de begroting. De remuneratiecommissie voert onder andere de functionerings-, beoordelings- en voortgangsgesprekken met de directeur-bestuurder. Beide commissies kunnen de directeur-bestuurder verder van gevraagd en ongevraagd advies voorzien. In het jaar 2023 hebben beide commissies genoemde activiteiten uitgevoerd. Met de directeur-bestuurder is een functioneringsgesprek gevoerd en maandelijks heeft de directeur-bestuurder met de voorzitter van de Raad van Toezicht overlegd.

Bestuur

Het bestuur van de vereniging bestaat uit één persoon, de directeur-bestuurder. Deze wordt ondersteund door een parttime beleidsondersteunend medewerker en een parttime secretaresse.

De directeur-bestuurder, dhr. J. Flier, had in het verslagjaar de volgende nevenfuncties:

- Lid Raad van Toezicht RMU. Bezoldigd.
- Auditor Reformatorisch Samenwerkingsverband Passend Onderwijs voor Primair Onderwijs (Berséba). Bezoldigd.
- Projectleider Onderwijsregio Progressus. Bezoldigd.
- Lid/voorzitter Toezien Bestuur basisscholen De Wartburg en De Wittenberg, Woudenberg. Onbezoldigd.

Ondersteuningsplanraad

De vereniging heeft een ondersteuningsplanraad (OPR) die bestaat uit acht leden: 3 ouders, 1 leerling en 4 personeelsleden. Zij zijn gekozen door de MR-leden van de aangesloten scholen. De OPR is o.a. nauw betrokken bij de totstandkoming van het ondersteuningsplan RefSVO en de begroting en heeft hierop instemmingsrecht. De OPR heeft in 2023 4 keer vergaderd, waarvan 2 keer samen met de Raad van Toezicht.

Het samenwerkingsverband heeft geen medezeggenschapsraad, vanwege het beperkt aantal personen dat in dienst is.

Good governance

De Raad van Toezicht hanteert de Governance Code van het Voortgezet Onderwijs. Er is een duidelijke scheiding aangebracht tussen bestuurlijke en toezichthoudende taken. Alleen de laatste taken vallen onder de verantwoordelijkheid van de Raad van Toezicht.

Er hebben zich in 2023 geen situaties met (potentieel) tegenstrijdig belang voorgedaan.

De Raad van Toezicht functioneert volledig onafhankelijk. Geen van de leden heeft een (bestuurlijke, leidinggevende of toezichthoudende) functie binnen één van de aangesloten leden van RefSVO.

De Raad vervult haar werkgeversrol voor de directeur-bestuurder. Naast de advies- en klankbordrol van de Raad is de toezichthoudende rol verder doorontwikkeld. Functionerings-, beoordelings- en voortgangsgesprekken vinden plaats op basis van een vastgestelde gesprekkencyclus. Tevens heeft de Raad van Toezicht vastgelegd op welke wijze zij haar eigen functioneren evalueert. In 2023 heeft deze evaluatie niet plaatsgevonden. Het ligt in de planning om dit in 2024 wel te doen.

De directeur-bestuurder legt driemaal per jaar verantwoording af aan de Raad van Toezicht door middel van een bestuursrapportage. Er is vastgelegd wanneer over welke thema's gerapporteerd wordt. In 2024 zal de inhoud en de wijze van rapporten aan de Raad van Toezicht worden geëvalueerd.

De Raad van Toezicht heeft de externe accountant benoemd en houdt toezicht op rechtmatige en doelmatige besteding van de middelen. De accountantscontrole verloopt via het administratiekantoor VGS te Ridderkerk. De VGS ziet hierbij toe op naleving van de richtlijnen die gelden voor de jaarverslaggeving.

In het kader van haar functie als Raad van Toezicht legt de Raad verantwoording af aan de leden van de vereniging en aan de overheid door middel van het verslag van de Raad van Toezicht, als onderdeel van het jaarverslag. Aan de leden van de vereniging doet zij dat tevens op de Algemene Ledenvergaderingen. De relatie tussen bestuur, Raad van Toezicht en ledenvergadering wordt geregeld in statuten en reglementen.

Inhoudelijk verslag van de Raad van Toezicht over 2023

In 2023 vergaderde de Raad van Toezicht 4 keer, waarvan 3 keer in aanwezigheid van de directeur-bestuurder, de secretaresse en de beleidsondersteunend medewerker en 2 keer gezamenlijk met de Ondersteuningsplanraad.

De Raad van Toezicht heeft in 2023 haar goedkeuring gegeven aan:

- De jaarrekening (na advisering en bespreking door de financiële commissie) en het jaarverslag 2022;
- De begroting 2024 en de meerjarenbegroting (na advisering en bespreking door de financiële commissie en de administrateurs van de aangesloten scholen) voor de jaren 2025-2027;
- De inhoud van de bestuursrapportages.

Onder andere de volgende zaken zijn in 2023 besproken, besloten en/of aan de orde geweest:

- Het functioneren van de directeur-bestuurder en het RefSVO als geheel. De Raad van Toezicht heeft hierbij inbreng gevraagd vanuit de Ondersteuningsplanraad;
- De verantwoording door de scholen van de middelen die ontvangen zijn vanuit RefSVO;
- Het landelijke RefSVO [congres 'Moeten we het anders doen?'](#)
- Het [lectoraat Herbergzaam Onderwijs](#), waarbinnen RefSVO participeert.
- Actualiteiten rond Passend Onderwijs.

De Algemene Ledenvergadering is in 2023 tweemaal bij elkaar geroepen, op 30 mei en 30 november. Tijdens deze vergaderingen zijn leden geïnformeerd over en betrokken bij de hierboven genoemde onderwerpen. Waar nodig zijn besluiten genomen of zaken goedgekeurd, waaronder het jaarverslag 2022 en de genoemde begrotingen.

De Raad van Toezicht heeft in 2023 een werkbezoek afgelegd bij Rehoboth Onderwijs en Zorg, afdeling VSO cluster 3. Dit bezoek heeft een beeld gegeven van de motivatie en inzet van de collega's op deze school om leerlingen met een, soms hele intensieve, ondersteuningsbehoefte met veel passie de juiste plaats te bieden.

De Raad van Toezicht constateert op basis van onder andere de bestuursrapportages in het jaar 2023 dat de aangesloten scholen zich actief inzetten om leerlingen een passende onderwijsplaats, zo nodig in combinatie met ondersteuning, te bieden. Ook in 2023 boden de 10 reformatische V(S)O-scholen aan vrijwel alle leerlingen een passende onderwijsplek, waar nodig met extra ondersteuning.

Tevens concludeert de Raad van Toezicht dat de middelen die RefSVO vanuit de overheid ontvangt, doelmatig worden ingezet. Deze conclusie trekt de Raad onder andere op basis van de kengetallen thuiszitters, plaatsing van leerlingen op het voortgezet speciaal onderwijs, plaatsing van leerlingen buiten RefSVO en de financiële verantwoording die de scholen afleggen aan RefSVO.

Ten slotte

De toezichthouder heeft vastgesteld dat ook voldaan is aan de overige wet- en regelgeving rondom Passend Onderwijs. Dit heeft hij gedaan op grond van de informatie van de directeur-bestuurder en zijn eigen kennis op het gebied van (Passend) Onderwijs.

Dhr. W. (Wim) Būden,
voorzitter Raad van Toezicht

Verlag van de directeur-bestuurder

Algemene informatie over het samenwerkingsverband

Gegevens

De vereniging staat ingeschreven in het register van de Kamer van Koophandel onder nummer 59192569.

Het RSIN-nummer is: 853360571 en het BRIN-nummer is: VO0001.

De statuten en overige relevante informatie over RefSVO zijn te vinden op de website: www.refsvo.nl

Adresgegevens:

Bezoek- en postadres tot 30 juni 2023:

Plesmanstraat 72

3905 KZ Veenendaal

Bezoek- en postadres met ingang van 1 juli 2023:

Copernicuslaan 30

6716 BM Ede

Visie, missie en ambitie

De visie, missie en ambitie van RefSVO zijn te vinden op de website onder [deze link](#).

Organisatie van het samenwerkingsverband

Deelnemende scholen

RefSVO is een landelijk verband, georganiseerd op basis van de reformatorische identiteit van de scholen en bestaat uit de 6 reformatorische scholen voor Voortgezet Onderwijs en de 4 reformatorische scholen voor Voortgezet Speciaal Onderwijs in Nederland. Voor een overzicht van de scholen verwijzen we naar [onze website](#). Op 1 oktober 2023 telde RefSVO 22.202 bekostigde leerlingen. Hiervan zaten 424 leerlingen in het VSO. De [prognose van het leerlingenaantal](#) laat een vrij constant beeld zien.

Personeel

RefSVO heeft 3 personeelsleden in dienst. Een parttime directeur-bestuurder, dhr. J. Flier, voor een WTF van 0,8, een beleidsondersteunend medewerker, mevrouw A.H. van den Bos – Korpershoek, voor een WTF van 0,5 en een parttime secretaresse, mevrouw P. Schuurkamp – Nieuwenhuis voor een WTF van 0,3. Daarnaast huurt het RefSVO deskundigheid in voor o.a. het Loket RefSVO, voor de expertgroep en voor de stuurgroep hoogbegaafdheid.

Het beleid is er maximaal op ingericht uitkeringen na ontslag te voorkomen. Bij eventueel ontslag van personeel waar bij sprake is van een ontslagvergoeding, zal dit ontslag voorgelegd worden aan de rechter. Dit omdat onderling overeengekomen ontslagvergoedingen niet uit de bekostiging mogen worden betaald. Alleen ontslagvergoedingen die door de rechter zijn bekrachtigd, mogen uit de bekostiging worden voldaan.

Huisvesting

Tot 30 juni 2023 huurde RefSVO kantoorruimte aan de Plesmanstraat 72 te Veenendaal van De Wilde Verhuur, Veenendaal en per 1 juni van Gebroeders van Ginkel Copernicuslaan 30 te Ede. Ook huurde RefSVO ruimte van Eleos, locatie Ede, voor het geven van onderwijs aan jongeren op de onderwijsdeeltijdbehandeling de Combi. RefSVO heeft geen verdere verplichtingen op het gebied van onderhoud en huisvesting.

Communicatie

Communicatie vindt plaats door middel van de [website](#) en periodieke nieuwsbrieven. Ook wordt met regelmaat relevante informatie gedeeld via de mail.

Voor docenten van de RefSVO-scholen is [een folder](#) beschikbaar. Hierin is kort omschreven wat de doelstelling van RefSVO is en welke taken en verantwoordelijkheden zij heeft.

Klachten

In het jaar 2023 zijn er geen officiële klachten binnengekomen bij RefSVO.

Gemeente en jeugdzorg

Overleg met gemeenten en jeugdhulp heeft vond in 2023 regelmatig plaats. Namens RefSVO gebeurt dit door contactpersonen vanuit alle scholen binnen RefSVO. In enkele gevallen schoof de directeur-bestuurder of de beleidsmedewerker bij het overleg aan. RefSVO heeft in de contacten die er zijn met de gemeenten een ondersteunende en adviserende

rol. Op deze wijze geeft RefSVO invulling aan de ambitie om op school- en bovenschools niveau optimaal af te stemmen met o.a. gemeente en instellingen voor onderwijsondersteuning en jeugdzorg.

Ondersteuningsstructuur

RefSVO heeft haar ondersteuningsstructuur beschreven in [het Ondersteuningsplan RefSVO '22-'26](#). De scholen binnen RefSVO hebben dit op hun beurt gedaan in of als onderdeel van hun schoolondersteuningsprofiel. Op deze wijze wordt ervoor gezorgd dat vrijwel alle leerlingen een passend aanbod krijgen binnen de scholen en hiermee wordt tegemoet gekomen aan één van de belangrijkste ambities van RefSVO: Elke leerling die zit op een school binnen het samenwerkingsverband krijgt een passend onderwijsaanbod.

Het aantal ingeschreven thuiszitters – leerlingen die ongeoorloofd meer dan 3 maanden meer dan 75% afwezig zijn – is minimaal. In 2023 schommelde dit aantal, net als in de jaren ervoor, rond de 10.

In [Dordrecht](#) en in [Ede](#) heeft RefSVO voorzieningen voor onderwijs-deeltijdbehandeling. RefSVO, De Hoop ggz en Eleos bieden in deze voorzieningen deeltijdbehandeling aan in combinatie met onderwijs voor kinderen en jongeren met psychiatrische problemen in een kortdurend, maar intensief traject, waarbij terugkeer naar de school doelstelling is.

Van de geplaatste jongeren kwam in 2019 ruim 30%, in 2020 bijna 40%, in 2021 33%, in 2022 45% en in 2023 41% uit het reformatorisch VO of MBO. Het deelnamepercentage vanuit de reformatorische achterban ligt over de achterliggende jaren tussen de 30% en 50%. Van deze jongeren was verreweg het grootste deel al in beeld via de thuiszittersregistratie. De voorzieningen voorzien nog steeds in een behoefte.

Geconcludeerd kan worden dat de ondersteuningsstructuur adequaat is, waarbij opgemerkt wordt, dat de scholen, op basis van structurele evaluatie(s), voortdurend doorontwikkelen op dit gebied. Nieuwe voorzieningen worden opgezet en bestaande voorzieningen aangepast of uitgebouwd. Er wordt aantoonbaar blijvend aandacht besteed aan de ambitie om binnen RefSVO te werken vanuit en met een adequate ondersteuningsstructuur.

Toewijzing ondersteuning

De RefSVO-scholen hebben het proces om te komen tot toewijzing van ondersteuning intern omschreven in een zorgdocument. Deze processen zijn helder omschreven en bieden voldoende vertrouwen om te concluderen dat ondersteuningstoewijzing op een gestructureerde wijze plaatsvindt. In incidentele gevallen, bij zeer complexe ondersteuningsvraagstukken, vond verwijzing buiten RefSVO plaats.

Het [Loket RefSVO](#) geeft toelaatbaarheidsverklaringen (TLV's) af voor leerlingen die voor hun ontwikkeling aangewezen zijn op het voortgezet speciaal onderwijs (vso) en het Praktijkonderwijs (pro). Deze TLV's worden afgegeven op basis van een advies van het Loket RefSVO. Bij het afgeven van de toelaatbaarheidsverklaringen maakt het Loket RefSVO gebruik van de hiervoor opgestelde criteria.

In 2023 vergaderde het Loket RefSVO 11 maal en zijn 255 toelaatbaarheidsverklaringen afgegeven. Dit betreft 236 nieuwe TLV's en 19 verlengingen. In onderstaande tabel is te zien om welk type TLV's het gaat:

	TO-TAAL	GP	CLUSTER 3					PRO
		Type GP Gedragsproblematiek	Type LZ Langdurig ziek	Type LG Lichamelijk gehandicapt	Type ZML Zeer moeilijk lerend	Type EMB Ernstig meer-voudig beperkt	Totaal cl.3	Type pro Praktijkonderwijs
2016	225	54	2	6	27	20	55	116
2017	258	70	2	0	41	15	58	130
2018	276	63	2	2	49	24	77	136
2019	257	75	0	3	29	26	58	124
2020	261	67	1	2	38	27	68	126
2021	292	63	0	2	52	28	82	147
2022	257	60	0	1	38	24	63	134
2023	255	60	0	4	47	16	66	127

Het aantal TLV-aanvragen voor leerlingen met ondersteuningsbehoefte op het gebied van gedrag steeg in 2019 aanzienlijk. Vanaf 2020 daalt dit aantal en lijkt te stabiliseren rond de 60. Ondanks het gegeven dat de ondersteuningsbehoefte op gebied van gedrag toeneemt, houden de scholen de leerlingen lang 'in huis'.

Het aantal cluster-3 leerlingen varieert door de jaren heen soms behoorlijk. Omdat we te maken hebben met relatief kleine scholen, hebben soms kleine verschillen per school al een grote invloed op het totaal aantal. Met de VSO-scholen is goed overleg over de aantallen. Er zijn geen signalen die wijzen op een bepaalde oorzaak of trend.

De 60 TLV's voor GP in 2023 betreffen 49 nieuwe TLV's en 11 verlengingen. De 49 nieuwe TLV's zijn aangevraagd door de volgende VO- scholen:

		Calvijn College	Driestar College	Gomarus SG	Jac. Fruytier SG	Pieter Zandt SG	Van Lodenstein College	Wartburg College
2016	Aantal (60)	7	6	0	20	4	17	6
60	Percentage lln.	0,22%	0,15%	0%	0,79%	0,13%	0,42%	0,15%
2017	Aantal (70)	10	13	1	24	0	15	7
70	Percentage lln.	0,32%	0,33%	0,06%	0,96%	0%	0,38%	0,18%
2018	Aantal (63)	10	7	1	32	5	2	6
63	Percentage lln.	0,32%	0,18%	0,06%	1,3%	0,18%	0,05%	0,16%
2019	Aantal (67)	8	15	2	24	4	10	4
67	Percentage lln.	0,25%	0,38%	0,11%	0,98%	0,14%	0,26%	0,11%
2020	Aantal (46)	3	2	1	21	1	16	2
46	Percentage lln.	0,10%	0,05%	0,06%	0,84%	0,04%	0,41%	0,06%
2021	Aantal (51)	3	3	1	20	0	22	2
51	Percentage lln.	0,10%	0,08%	0,06%	0,81%	0%	0,57%	0,06%
2022	Aantal (41)	3	0	4	21	2	8	3
41	Percentage lln.	0,10%	0%	0,22%	0,85%	0,07%	0,21%	0,08%
2023	Aantal (49)	4	5	0	22	2	11	4
49*	Percentage lln.	0,13%	0,13%	0%	0,90%	0,07%	0,28%	0,11%

* Eén leerling niet toegewezen aan een school.

Afgegeven **nieuw** afgegeven TLV's cluster 3 en 4 voor verzilvering binnen of buiten RefSVO:

	GP verzilvering binnen RefSVO	Cluster 3 verzilvering binnen RefSVO	GP verzilvering buiten RefSVO	Cluster 3 verzilvering buiten RefSVO	Totaal verzilvering buiten RefSVO
2016	39	116	21	8	29
2017	38	53	32	3	35
2018	35	71	28	6	34
2019	33	54	34	4	38
2020	34	66	12	2	14
2021	41	57	10	1	11
2022	24	49	17	4	21
2023	34	54	15	4	19

Het aantal verzilverde TLV's buiten RefSVO laat in grote lijnen een dalende trend zien. In 2023 konden helaas 19 leerlingen niet geplaatst worden op een school binnen RefSVO. Als we er van uitgaan de leerlingen, na verwijzing vanuit RefSVO, gemiddeld 4 jaar op het VSO zitten, dan betekent dit, dat er momenteel ca. 65 van onze leerlingen op een school buiten RefSVO zitten. Dit is 0,29% van het totale leerlingenaantal.

De ambitie van RefSVO is om in principe geen uitstroom naar buiten RefSVO te laten plaatsvinden. Hoewel er dus incidenteel verwijzing naar buiten RefSVO plaatsvindt, kunnen we concluderen dat de scholen maximaal inzetten op het binnen RefSVO houden van de leerlingen.

Financiële middelen

Het samenwerkingsverband ontvangt bekostiging vanuit het ministerie. Een groot deel van deze middelen wordt in de basis toegekend op grond van de leerlingaantallen. Samen met de lumpsumbekostiging realiseren de scholen hiermee de basis- en extra ondersteuning. Met betrekking tot de verdeling van de middelen zijn afspraken gemaakt. Deze zijn opgenomen in het [Ondersteuningsplan RefSVO '22-'26](#).

Met ingang van 2023 veranderde de manier van bekostigen van het samenwerkingsverband:

- Er is geen sprake meer van schooljaarbekostiging, alle bekostiging gaat op kalenderjaar.
- De teldatum voor het vso is nu 1 februari (was 1 oktober). De teldatum voor de leerlingen vo en pro blijft 1 oktober. Dit betekent dat de leerlingaantallen op 1 februari 2023 (vso) en 1 oktober 2023 (vo en pro) bepalend zijn voor de bekostiging in kalenderjaar 2024.

- De regeling voor tussentijdse groei vso is vervallen. In plaats hiervan heeft RefSVO een passage in het ondersteuningsplan opgenomen waarin is vastgelegd wat de handelwijze is bij meer dan gemiddelde groei.

Alle scholen hebben in 2023 verantwoording afgelegd over de ontvangen middelen in 2022 volgens het hiervoor opgesteld format. De middelen zijn gebruikt om leerlingen met extra ondersteuning op het gebied van gedrag de nodige begeleiding te geven. Daarnaast zijn de middelen ingezet voor jongeren met een lichamelijke beperking, met ondersteuningsbehoefte op het gebied van meer- en hoogbegaafdheid en voor nascholing van personeel op het gebied van genoemde ondersteuningsvoorzieningen.

In 2022 kregen de scholen voor het eerst de lwoo-middelen via RefSVO uitgekeerd. In 2023 is hierover verantwoording afgelegd. Zes van de zeven scholen hanteert nog de lwoo-criteria om leerlingen te plaatsen. Eén school wijkt hiervan af en besteedt de lwoo-middelen aan kleinere klassen.

De verantwoording geeft een heldere inzage in de besteding van de middelen. Daarnaast wijzen kengetallen (verwijzingen naar buiten RefSVO, thuiszitters, oudertevredenheid) op een passend ondersteuningsaanbod. Samenvattend kan geconcludeerd worden dat de scholen de verkregen zorgmiddelen doelmatig inzetten.

Kwaliteitszorg

In 2022 is een start gemaakt met de nieuwe cyclus kwaliteitsbezoeken. Het OSP'22-'26 was hierin leidend. Alle bezoeken zijn in 2023 afgerond. De scholen hebben allen een individueel kwaliteitsrapport ontvangen. Een samenvatting van alle rapporten vormt het eindrapport kwaliteitszorg. Dit rapport met bevindingen, aanbevelingen en acties is te vinden [op onze website](#).

Ondersteuningsplan RefSVO '22-26

Het [ondersteuningsplan RefSVO '22-26](#) is ingegaan op 1 mei 2022 en loopt tot 1 mei 2026. Het plan geeft de wijze aan waarop RefSVO de organisatie en de financiering van het passend onderwijs vormgeeft, welke ambities zij heeft en naar welke doelen wordt gestreefd. RefSVO heeft de ambitie ontwikkeling te stimuleren en te faciliteren op drie gebieden, en ziet dat als drie pijlers, die gezamenlijk leiden tot een passende onderwijsondersteuning voor leerlingen uit de reformatorische achterban:

- Pijler 1: Leren binnen scholen
- Pijler 2: Leren over schoolgrenzen heen
- Pijler 3: Leren van en met leerlingen en ouders

Tevens beschrijft het op welke wijze RefSVO voldoet aan de wettelijke taken. In [het Ondersteuningsplan RefSVO '22-26](#) zijn de ambities en doelen per pijlers uitgebreid beschreven, alsmede op welke wijze RefSVO de scholen ondersteunt in het bereiken van deze doelen. Hieronder wordt per pijler de ambitie beschreven en op welke manier hieraan vanuit RefSVO gewerkt is.

Pijler 1: Leren binnen scholen	
Ambitie:	Docenten en onderwijsondersteuners van bij RefSVO-aangesloten scholen ondersteunen hun leerlingen zoveel mogelijk met een passend ondersteuningsaanbod, zodat de jongeren thuisnabij onderwijs kunnen volgen. Hiervoor is intensieve samenwerking van de school vereist, ook met externe partijen als GGD, leerplicht, sociaal team, ambulante dienstverlening, enzovoort om kennis en ervaring te delen.
Verantwoording 2023:	<p><i>Algemeen</i></p> <p>Scholen zijn voortdurend bezig met het vaststellen, evalueren, aanpassen en aanvullen van hun ondersteuningsaanbod. Er is steeds meer een beweging gaande van het dichtbij brengen van de ondersteuning bij het reguliere proces.</p> <p><i>Voorzieningen</i></p> <p>De ontwikkelingen binnen de scholen zorgen voor een aanbod dat steeds beter afgestemd wordt op de ondersteuningsbehoefte van de leerlingen. Als voorbeeld noemen we:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - De ontwikkeling naar teamnabije zorg op de Pieter Zandt in Kampen. Een deel van de Quvierafdeling wordt in de reguliere afdelingen geïntegreerd. - De onderwijszorgklas op het Van Lodenstein College in Barneveld. In deze klas wordt zorg in onderwijs gebracht. - Diverse initiatieven op de VSO-scholen, waarbij onderwijs op de zorglocatie plaatsvindt. <p>Waar mogelijk en wenselijk ondersteunt RefSVO in het vormgeven aan dergelijke initiatieven.</p>
--	--

Pijler 2: Leren over schoolgrenzen heen	
Ambitie:	Bij RefSVO-aangesloten scholen vergroten hun deskundigheid via collega-scholen (binnen en buiten het samenwerkingsverband) en gemeenten om zo een passend aanbod te kunnen blijven bieden aan jongeren uit de achterban. RefSVO heeft hierin een stimulerende en faciliterende rol.
Verantwoording 2023:	<p><i>Expertgroep</i></p> <p>De expertgroep is in 2023 eens in de twee maanden bij elkaar gekomen. Complexe leerlingcasussen zijn besproken, maar ook zijn de diverse leden van deze groep ingezet bij de bespreking van leerlingen op andere scholen. Op deze manier wordt expertise gedeeld en ingezet door en voor elkaar.</p> <p><i>Hoogbegaafdheid</i></p> <p>Gezamenlijk is de subsidie hoogbegaafde leerlingen aangevraagd. Ook heeft RefSVO samen met drie scholen de subsidie voor een fulltime hoogbegaafdheidsvoorziening aangevraagd. Beide subsidies zijn toegekend. Binnen de stuurgroep HB en de netwerk- en expertgroep HB wordt invulling gegeven aan meer- en hoogbegaafdheid op alle reguliere RefSVO-scholen.</p> <p>Op 7 november 2023 organiseerde RefSVO, samen met Berséba, Driestar-Educatief en het KOC het symposium hoogbegaafdheid.</p> <p><i>Congres 'Moeten we het anders doen?'</i></p> <p>Op 20 april 2023 organiseerde RefSVO het congres 'Moeten we het anders doen?', over omgaan met complex gedrag. Als vervolg hierop is een drietal modules ontwikkeld voor en door de scholen. In de toekomst zal regelmatig een dergelijk congres georganiseerd worden.</p> <p><i>Netwerkbijeenkomsten zorgcoördinatoren</i></p> <p>Twee keer is in 2023 een netwerkbijeenkomst voor zorgcoördinatoren van de reguliere VO-scholen georganiseerd. Actuele ontwikkelingen rond passend onderwijs, zowel binnen als buiten de scholen, zijn onderwerp van gesprek geweest.</p> <p><i>Netwerkbijeenkomsten teamleiders en IB'ers VSO-scholen</i></p> <p>Naast bovengenoemde bijeenkomsten is RefSVO in 2023 begonnen met het organiseren van bijeenkomsten voor teamleiders en IB'ers van de VSO-scholen. Omdat de doelgroep van speciaal en regulier onderwijs dermate verschillend zijn, is ervoor gekozen om aparte bijeenkomsten te beleggen. Tijdens deze bijeenkomsten worden specifiek speciaal onderwijs onderwerpen geagendeerd.</p> <p><i>Drop-in voor drop-outs</i></p> <p>De in 2022 gestarte pilot tussen RefSVO en het Hoornbeeck College is in 2023 omgezet in een vast aanbod. Leerlingen die helemaal vastlopen in het VO, kunnen aangemeld worden voor dit traject. Minimaal één dag in de week gaan ze naar school, de rest van de week werken ze of lopen ze stage.</p> <p><i>Overleg Samenwerkingsverband Berséba</i></p> <p>Verreweg de meeste kinderen van onze scholen voor Voortgezet (Speciaal) Onderwijs komen van een van de scholen voor reformatorisch Primair (Speciaal) (Basis-)Onderwijs. Op bestuursniveau vond in 2023 enkele malen overleg plaats met de Raad van Bestuur van Berséba. Daarnaast is er in de vier regio's van Berséba geregeld overleg geweest tussen de regiomanagers en de scholen voor</p>

	<p>voortgezet onderwijs. Rond een aantal regionale actuele ontwikkelingen heeft de directeur-bestuurder van RefSVO overleg gehad met de regiomanagers van Berséba. Ook is er overleg met Berséba geweest in het kader van de subsidieaanvraag meer- en hoogbegaafdheid. Dit heeft er in geresulteerd, dat de collega's vanuit de RefSVO-scholen deelnemen aan de regionale expertgroepen meer- en hoogbegaafdheid van Berséba.</p> <p>De overlegmomenten zorgen er mede voor dat er blijvend gewerkt wordt aan een goede doorgaande ontwikkeling van reformatorische jongeren – zeker voor kinderen met extra ondersteuningsbehoeften – en dat eventuele knelpunten snel in beeld zijn en efficiënt aangepakt kunnen worden.</p> <p><i>Afstemming cluster1- en cluster-2 voorzieningen</i></p> <p>Het samenwerkingsverband heeft beleidsafspraken gemaakt met de Bartimeüs en Visio, instellingen voor cluster 1 (blinde, slechthorende kinderen) en Auris en Kentalis, instellingen voor cluster 2 (dove, slechthorende kinderen en kinderen met taal-/spraakproblemen). Daardoor kunnen lichte en medium-arrangementen cluster 1 en 2 op de scholen van het samenwerkingsverband worden gerealiseerd. Jaarlijks vindt een afstemmingsoverleg plaats met Auris en Kentalis. In 2023 is dit ook gebeurd</p> <p><i>Algemeen</i></p> <p>De samenwerking tussen de RefSVO-scholen heeft in 2023 opnieuw veel aandacht gekregen. We merken dat we in een grote mate elkaar positief kunnen beïnvloeden door expertise met elkaar te delen. We zijn blij en dankbaar dat we een grote inzet en veel enthousiasme bij collega's bemerken. Samen gaan we voor hetzelfde belang: dat van de leerling!</p>
--	---

Pijler 3: Leren van en met leerlingen en ouders	
Ambitie:	Scholen en samenwerkingsverband leren van en met leerlingen en ouders. RefSVO heeft hierin een stimulerende en faciliterende rol. Het doel is dat er vanuit wederzijds vertrouwen tussen leerlingen, ouders en school gewerkt wordt aan de ontwikkeling van het kind.
Verantwoording 2023:	<p><i>Ouder- en jeugdsteunpunt</i></p> <p>Sinds augustus 2022 heeft RefSVO een ouder- en jeugdsteunpunt passend onderwijs. Het steunpunt bestaat uit drie pijlers: 'informereren', 'signaleren' en 'ondersteunen'. Met het inrichten van het ouder- en jeugdsteunpunt hadden we verwacht beter inzicht te krijgen in hoe ouders en jongeren aankijken tegen passend onderwijs en hoe we ze, op basis van deze input, nog beter kunnen ondersteunen. Ondanks het gegeven dat er via nieuwsbrieven van scholen en een flyer van RefSVO breed aandacht is gevraagd voor het steunpunt, valt de informatie die hier binnenkomt tegen. Weinig ouders en jongeren maken gebruik van de mogelijkheid om via het steunpunt hun ervaringen met passend onderwijs te delen.</p> <p><i>Expertgroep</i></p> <p>Regelmatig wordt RefSVO benaderd door ouders van de scholen. In overleg met de betreffende school wordt in veel gevallen de expertgroep ingeschakeld. Op deze wijze zit het samenwerkingsverband ook concreet om tafel met de ouders als het gaat om het zoeken naar een juiste plaats.</p> <p><i>Ondersteuningsplanraad</i></p> <p>Ouders en leerlingen zijn vertegenwoordigd in de ondersteuningsplanraad van RefSVO.</p>

Ten slotte

We mogen concluderen dat steeds meer leerlingen de ondersteuning krijgen die ze ook nodig hebben en dat dit lukt binnen de eigen scholen, veelal met hulp. Soms wordt deze hulp intern geboden, soms wordt externe expertise ingeschakeld.

Financieel verslag

Deze financiële paragraaf bevat een analyse van de relatie tussen het gevoerde beleid en de staat van baten en lasten. Ook is een analyse opgenomen van de afzonderlijke posten en de kengetallen.

De voorgeschreven presentatie van de cijfers in de jaarrekening biedt weinig inzicht in de beleidsmatige uitwerking van het ondersteuningsplan naar de financiële consequenties. Daarom wordt voor de interne beleidscyclus gewerkt met een programmabegroting. Hiermee kan een directe relatie worden gelegd tussen beleid en financiën, zodat de meerjarenbegroting logisch voortvloeit uit het ondersteuningsplan. De vertaling van de cijfers in de jaarrekening geeft het volgende beeld:

Analyse van het nettoresultaat

	begroting	realisatie	verschil
Baten			
Rijksbijdragen	28.416.840	30.054.167	1.637.327
Overige overheidsbijdragen	0		0
Overige baten	162.000	166.350	4.350
Totale baten	28.578.841	30.220.517	1.641.676
Lasten			
Afdracht Iwoo	0	5.487	-5.487
Afdracht pro	2.557.497	2.693.906	-136.409
Afdracht vso	6.963.578	7.327.182	-363.604
pr.1: Zorgbudget vo	18.488.066	19.508.695	-1.020.629
pr.2: OPDC Ede	162.000	150.437	11.563
pr.3: Loket	66.000	66.335	-335
pr.4: Ontwikkeling en innovatie	87.500	99.006	-11.506
pr.5: Bestuur en organisatie	254.200	255.629	-1.429
Totale lasten	28.578.841	30.106.676	-1.527.835
Resultaat	0	113.841	113.841

Het resultaat in het verslagjaar is circa € 114.000 positief. In de begroting is rekening gehouden met een nulresultaat. Extra middelen als gevolg van geïndexeerde bekostigingsstarieven worden uitgekeerd in het zorgbudget vo. Het moment waarop deze uitkering plaatsvindt is voor het einde van het jaar. Daarom wordt een voorzichtige inschatting gemaakt van het uit te keren bedrag. Het positieve resultaat leidt tot een extra uitkering in 2024. Deze extra uitkering is niet in de begrotingscijfers verwerkt.

De bekostigingsstarieven zijn in 2023 opnieuw fors gestegen, met gemiddeld 5,76%. Met name de effecten van de doorontwikkeling van de cao zijn hierin verdisconteerd. Dit leidt tot een verhoging van de rijksbijdrage met € 1,6 miljoen. In de rijksbijdrage 2023 zitten nog twee tijdelijke componenten, voor de periode tot en met 31 juli 2023:

- Het bekostigingsstarief voor zware ondersteuning is voor twee schooljaren (2021/2022 en 2022/2023) verhoogd in het kader van het NPO, om leerlingen te kunnen bekostigen die door corona mogelijk langer in het vso verblijven. Met het eerste schooljaar was in de begroting al rekening gehouden, met het lopende schooljaar nog niet. Totaal bedrag 2023: ca. € 225.000 (voorzien).
- Om dezelfde reden is ook voor pro een extra rijksbijdrage toegekend. In 2023 gaat het om € 67.000 (voorzien, loopt door tot en met juli 2023).

Deze twee componenten zijn in 2024 niet meer aan de orde.

De uitkering in het kader van het Zorgbudget vo (programma 1) is hoger dan begroot. De indexering van de bekostiging is grotendeels ten goede gekomen aan de scholen.

De lasten OPDC Ede (De Combi, programma 2) zijn hoger dan begroot, door de hogere salarislasten. De bijdragen vanuit de scholen liggen in lijn met de begroting. Voor het eerst na de coronaperiode is er weer sprake van volledige dekking van de kosten. Deze dekking heeft zowel betrekking op leerlingen uit ons eigen samenwerkingsverband als op leerlingen uit andere samenwerkingsverbanden.

Voor een verdere inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de voorgaande hoofdstukken.

Het resultaat wordt geheel ten gunste gebracht van de algemene reserve.

Financiële kengetallen

De financiële kengetallen worden conform de regelgeving gepresenteerd. Wat echter nog ontbreekt is een gevalideerd referentiekader voor samenwerkingsverbanden passend onderwijs. De kengetallen kunnen dus nog niet worden afgezet tegen vastgestelde normen. Hierop is één uitzondering, namelijk de genormeerde omvang van het vermogen (derde kengetal). Hierop wordt in de continuïteitsparagraaf nader ingegaan.

Kengetallen	2023	2022	Berekening	Definitie
Rentabiliteit	0,38%	-0,63%	exploitatieresultaat uit gewone bedrijfsvoering / baten	Zicht op het rendement. Geeft aan of er sprake is van een positief dan wel negatief bedrijfsresultaat.
Weerstandvermogen	1,19%	0,86%	(eigen vermogen +/- vaste activa) / rijksbijdrage	Graadmeter voor de mate waarin een bestuur zich een tekort in de exploitatie kan permitteren in relatie tot de opgebouwde reserves.
Omvang vermogen	1,2%	0,9%	eigen vermogen / totale baten	De signaleringswaarde voor mogelijk bovenmatig eigen vermogen is bepaald op 3,5% van de totale baten.
Liquiditeit	1,98	2,41	(kortlopende vorderingen + liquide middelen) / kortlopende schulden	De "current ratio" illustreert het vermogen van een organisatie om crediteuren tijdig (op korte termijn) te kunnen betalen.
Solvabiliteit	0,51	0,59	eigen vermogen / totaal vermogen	Graadmeter voor de financiële onafhankelijkheid van een organisatie. Geeft aan of de organisatie aan haar financiële verplichtingen kan voldoen.

Aangezien er bij het samenwerkingsverband nagenoeg geen sprake is van vaste activa en er geen vreemd vermogen wordt aangetrokken, leidt het positieve resultaat tot een hoger eigen vermogen en een hoger saldo liquide middelen (+ vorderingen – schulden). Dit betekent dat ook de kengetallen die betrekking hebben op het vermogen stijgen.

Op de balans zien we dat het vermogen hoger is dan vorig jaar, omdat het positieve resultaat is toegevoegd. De liquide middelen zijn meer gestegen, omdat in 2023 nog te besteden subsidies zijn ontvangen. Deze zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

Het samenwerkingsverband is in staat om zowel lopende verplichtingen als mogelijke tegenvallers op te vangen.

Treasury verslag

In 2023 hebben geen beleggingen plaatsgevonden in risicodragend kapitaal. Er hebben zich in het verslagjaar geen liquiditeitsproblemen voorgedaan.

Bij het selecteren van een bank voor het onderbrengen van de spaartegoeden wordt door het bestuur gelet op de credit rating van de betreffende bank, conform de Regeling beleggen, belenen en derivaten OCW 2016 en met het oog op het zoveel als mogelijk waarborgen van een goed beheer van deze tegoeden. Om dit te waarborgen heeft het bestuur een treasurystatuut opgesteld, waarin afspraken zijn vastgelegd inzake de wijze waarop wordt omgegaan met de regeling beleggen en belenen. Daarnaast is in dit statuut opgenomen wie welke verantwoordelijkheden op dit terrein heeft.

Toekomstperspectieven en continuïteit

Algemeen

Onze opdracht om alle jongeren met een reformatorische achtergrond in de leeftijd van het voortgezet onderwijs een passende plek te bieden gaat onverminderd voort na 2023. Hoewel ervaringen uit het verleden geen garantie bieden voor de toekomst, geven ingezette ontwikkelingen op de diverse scholen wel vertrouwen. Er vindt voortdurend 'finetuning' plaats, waarbij de leerling centraal staat. Scholen maken intern evaluatieprocessen door, maar weten ook de andere scholen binnen RefSVO goed te vinden. Op praktisch vlak, maar ook op beleidsmatig niveau worden collega's bij elkaar gebracht. We gaan door om hierin de juiste ondersteuning te bieden. Scholen onderling, maar ook als RefSVO richting de scholen. We hebben elkaar nodig. Leren met en van elkaar is een belangrijk uitgangspunt van ons beleid.

Toekomstige (externe) ontwikkelingen

Ontwikkelingen binnen het onderwijs staan altijd op de landelijke agenda's. We voelen ons genoodzaakt om blijvend te laten zien waar we voor staan en waar we voor gaan. We willen dat in de toekomst in gezamenlijkheid blijven doen met organisatie waar we ons aan verbonden voelen. Berséba, de VGS, de Samenwerking Christelijke Jeugdzorg, Driestar-Educatief, etc. Het voortbestaan van RefSVO is mede afhankelijk van de kwaliteit die we in gezamenlijkheid leveren.

Inclusief onderwijs is een term die opnieuw vaak klinkt. Ook vanuit Den Haag. Medio 2024 verwachten we vanuit het ministerie hierover concrete uitspraken. Deze zien we met belangstelling tegemoet. Binnen RefSVO hebben we hierin al waardevolle stappen gemaakt, waarop instemmend wordt gereageerd vanuit de overheid. Het cluster-4 onderwijs is vrijwel geheel geïntegreerd in het reguliere onderwijs. Graag willen we bekijken of verdere integratie van het speciaal onderwijs mogelijk is. We doen dat in gezamenlijkheid, waarin we het belang van (het welzijn) van de leerling, voorop laten staan.

In 2024 zal verder invulling gegeven worden aan de ambities en doelen zoals omschreven is bij de drie pijlers in het [OSP '22-'26](#). Samenwerking schoolintern, samenwerking tussen scholen en samenwerking met ouders en jongeren zijn de lijnen waarlangs we onze ondersteuning verder doorontwikkelen.

In cursusjaar 2024-2025 krijgen de scholen het tweejaarlijks kwaliteitsbezoek. Tijdens deze bezoeken is de laatste kwaliteitszorgrapportage onder andere onderwerp van gesprek. Daarnaast wordt bekeken in hoeverre de scholen inhoud geven aan de in het OSP '22-'26 gestelde doelen en ambities. Elke school ontvangt na het bezoek een rapportage. Op basis van deze individuele rapportages wordt het eindrapport kwaliteitszorg opgesteld, waarin de bevindingen opgenomen en zijn en de doelen voor de komende jaren.

Het lectoraat Herbergzaam Onderwijs zal verder onderzoek doen naar factoren die de kwaliteit van passend onderwijs beïnvloeden. Signalen uit de dagelijkse praktijk hebben een belangrijke plaats in het onderzoek. Uiteindelijk is het de bedoeling dat er waardevolle richtinggevende uitspraken of adviezen richting het werkveld komen. Het is hierbij mooi om te merken dat we gezamenlijk hetzelfde belang dienen.

Eind 2023 is een tweetal subsidie voor hoogbegaafdheid toegekend. Drie scholen gaan aan de slag met een fulltime voorziening voor hoogbegaafde leerlingen. Alle scholen gaan daarnaast, met de toegekende subsidie, nog meer werk maken van het onderwijs en de ondersteuning aan deze doelgroep jongeren. Vanuit RefSVO hebben we hierin een coördinerende functie, waarbij ervaringen vanuit de diverse scholen een belangrijk rol spelen. We brengen collega's bij elkaar, organiseren met andere organisaties bijeenkomsten en geven advies op maat. De verwachting is, dat dit thema de komende jaren een belangrijk agendapunt blijft bij scholen en RefSVO. De wens is, dat ook voor de begeleiding van deze jongeren uiteindelijk een integrale aanpak binnen de school tot stand komt.

Op het gebied van huisvesting verwachten wij geen noemenswaardige ontwikkelingen. Het voornemen is huisvesting te blijven huren bij de huidige verhuurder.

We merken dat de behoefte van de scholen aan inhoudelijke ondersteuning vanuit RefSVO als meerwaarde wordt gezien en steeds groter wordt. In het OSP '22-'26 is in de streefbeeldens rekening gehouden met deze tendens.

Tenslotte houden we rekening met de nieuwe bekostigingsgrondslag voor lwoo en pro, waarbij de verwachting is, dat dit op zijn vroegst van toepassing zal zijn vanaf 1 januari 2026. In de meerjarenbegroting is hier daarom nog geen rekening mee gehouden.

Meerjarenperspectief

De meerjarenbegroting wordt gebaseerd op het [Ondersteuningsplan RefSVO '22-'26](#). Jaarlijks wordt deze meerjarenbegroting herijkt en wordt de eerste jaarschijf uitgewerkt als jaarbegroting.

In de meerjarenbegroting 2024-2027 zijn, naast de beleidsmatige uitgangspunten die eerder in dit jaarverslag zijn benoemd, de volgende kwantitatieve uitgangspunten toegepast:

- De ontwikkeling van het leerlingaantal is de eerste jaren min of meer stabiel, vanaf 2026 is sprake van een lichte daling. De prognose van het totale aantal vo-leerlingen is gebaseerd op de prognoses van de scholen.
- Met ingang van 2021 is gekozen voor opting out lwoo. Sinds 1 oktober 2021 worden er geen aanwijzingen lwoo meer geregistreerd.
- Het deelnamepercentage pro is het afgelopen jaar gestegen. Voor de komende jaren wordt dit constant verondersteld.

De uitgangspunten leiden tot de volgende effecten op leerlingaantallen en deelnamepercentages:

	1-10-2022	1-10-2023	1-10-2024	1-10-2025	1-10-2026	1-10-2027
Leerlingen vo						
leerlingen vo overig	21.170	21.245	21.228	21.228	21.037	20.958
leerlingen lwoo	0	0	0	0	0	0
leerlingen pro	491	533	542	551	526	526
Totaal leerlingen vo	21.661	21.778	21.770	21.779	21.563	21.484
	1-2-2022	1-2-2023	1-2-2024	1-2-2025	1-2-2026	1-2-2027
Leerlingen vso						
categorie 1 (laag)	332	331	331	331	331	331
categorie 2 (midden)	3	3	3	3	3	3
categorie 3 (hoog)	90	90	90	90	90	90
Totaal leerlingen vso	425	424	424	424	424	424
Deelnamepercentages						
pro	2,27%	2,45%	2,49%	2,53%	2,44%	2,45%
vso	1,96%	1,95%	1,95%	1,95%	1,97%	1,97%

De leerlingaantallen 1 februari 2023 (vso) en 1 oktober 2023 (vo) die in dit overzicht zijn opgenomen, zijn de geprognosticeerde leerlingaantallen. De aantallen in de eerste bekostigingsbeschikkingen wijken hier licht van af.

Het samenwerkingsverband heeft ultimo 2023 1,60 fte eigen personeel in dienst. De komende jaren wordt een benodigde formatie van 1,60 fte begroot.

	2023 (R)	2024	2025	2026	2027
Directie	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
Beleidsondersteuning	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
Managementondersteuning	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30
Totaal personeel	1,60	1,60	1,60	1,60	1,60

Met de personele ruimte die er is, kan geconcludeerd worden dat we onze visie en ambitie voldoende kunnen waarmaken. Zowel scholen als ouders benaderen RefSVO frequent. We kunnen onze verantwoordelijkheid vooralsnog voldoende nemen, maar sluiten niet uit dat uitbreiding van FTE voor ondersteunende werkzaamheden noodzakelijk wordt.

In het kader van meer samenwerking tussen de scholen en het inzetten van expertise van en voor elkaar, werken we met een vorm van collegiale ondersteuning. Dit brengt een lichte stijging van kosten voor inzet van externe expertise met zich mee, maar dit is volledig passend binnen de doelstellingen van het ondersteuningsplan.

Gezien de beperkte personeelsomvang is op de balans geen voorziening uitkering jubilea opgenomen. Is een uitkering aan de orde, dan wordt dit gedaan vanuit de exploitatie.

De goedgekeurde meerjarenbegroting geeft het volgende beeld:

Meerjarenbegroting	2023 (R)	2024	2025	2026	2027
Baten					
Rijksbijdragen	30.054.167	29.862.214	29.850.559	29.862.900	29.566.718
Overige overheidsbijdragen	0	0	0	0	0
Overige baten	166.350	1.092.411	405.120	197.500	203.000
Totale baten	30.220.517	30.954.625	30.255.679	30.060.400	29.769.718
Lasten					
Afdracht Iwoo	5.487	0	0	0	0
Afdracht pro	2.693.906	2.924.342	2.973.721	3.023.100	2.885.936
Afdracht vso	7.327.182	7.312.281	7.312.281	7.312.281	7.312.281
pr.1: Zorgbudget vo	19.508.695	19.351.554	18.925.382	18.899.219	18.831.701
pr.2: OPDC Ede	150.437	242.500	247.500	247.500	253.000
pr.3: Loket	66.335	132.000	107.171	93.500	94.000
pr.4: Ontwikkeling en innovatie	99.006	710.648	399.324	191.500	94.000
pr.5: Bestuur en organisatie	255.629	281.300	290.300	293.300	298.800
Totale lasten	30.106.676	30.954.625	30.255.679	30.060.400	29.769.718
Resultaat	113.841	0	0	0	0

Naast de genoemde uitgangspunten en de toelichting in de financiële paragraaf is aanvullend nog een opmerking te maken. Door het bijzondere karakter van RefSVO (niet regionaal maar op basis van identiteit landelijk verspreid) worden de ondersteuningsmiddelen per school ingezet naar de behoefte aldaar. Om die reden worden zoveel mogelijk middelen aan de scholen uitgekeerd, na aftrek van de verplichte afdrachten en enkele centrale budgetten. De begroting dient jaarlijks op nul te sluiten, de middelen die aan de scholen worden uitgekeerd zijn zichtbaar in programma 1 (Zorgbudget vo).

We blijven uitgaan van een kostendekkende exploitatie van OPDC De Combi in Ede. Voor de continuering van de voorziening onderwijs-deeltijdbehandeling in Dordrecht zullen we in 2024 overleg hebben, omdat hier al een aantal jaren geen dekkende exploitatie van toepassing is.

Bovenstaand overzicht is opgesteld volgens de interne begrotingssystematiek, omdat op deze manier de relatie tussen beleid en financiën inzichtelijk wordt gemaakt. Vertaald naar de indeling conform de Regeling Jaarverslaggeving ontstaat het volgende beeld:

Meerjarenbegroting RJO	2023 (R)	2024	2025	2026	2027
Baten					
Rijksbijdragen	30.054.167	29.862.214	29.850.559	29.862.900	29.566.718
Overige overheidsbijdragen		899.911	207.620	0	0
Overige baten	166.350	192.500	197.500	197.500	203.000
Totale baten	30.220.517	30.954.625	30.255.679	30.060.400	29.769.718
Lasten					
Personele lasten	395.407	523.000	533.500	540.500	551.000
Afschrijvingen	4.655	3.500	3.500	3.500	3.500
Huisvestingslasten	25.718	28.000	28.000	29.000	29.500
Overige instellingslasten	145.657	294.300	285.471	252.800	155.800
Doorbetalingen aan schoolbesturen	29.535.269	30.105.825	29.405.208	29.234.600	29.029.918
Totale lasten	30.106.706	30.954.625	30.255.679	30.060.400	29.769.718
Financiële baten en lasten	30	0	0	0	0
Resultaat	113.841	0	0	0	0

Dit leidt tot de volgende meerjarenbalans:

Meerjarenbalans	2023 (R)	2024	2025	2026	2027
Activa					
Materiële vaste activa	13.851	13.851	13.851	13.851	13.851
Vorderingen	51.748	51.748	51.748	51.748	51.748
Liquide middelen	671.897	671.897	671.897	671.896	671.896
Totaal activa	737.495	737.495	737.495	737.495	737.495
Passiva					
Eigen vermogen	372.473	372.473	372.473	372.472	372.472
Kortlopende schulden	365.023	365.023	365.023	365.023	365.023
Totaal passiva	737.495	737.495	737.495	737.495	737.495

Bovenstaande balans betreft een doorrekening van de balans ultimo 2023 en de begroting. Daarbij is rekening gehouden met het te verwachten resultaat, waarbij het samenwerkingsverband streeft naar een minimale omvang van de bufferreserve van € 250.000. Deze wordt in de paragraaf 'risico's' toegelicht. Het werkelijke eigen vermogen is € 375.000. Het is ruim onder de signaleringswaarde voor mogelijk bovenmatig eigen vermogen die het ministerie hanteert (3,5% van de totale baten = € 1.060.000).

De kortlopende schulden/vorderingen zijn meerjarig gelijk gehouden. Het resultaat en de liquide middelen lopen grofweg gelijk met elkaar op. RefSVO heeft nagenoeg geen vaste activa en vanwege die reden ook geen specifiek investeringsbeleid. Als gevolg van deze punten, gecombineerd met een structurele nul begroting is de balansprojectie voor de begrotingsperiode jaarlijks hetzelfde.

Het eigen vermogen bestaat alleen uit de algemene reserve.

Ten opzichte van 2022 zijn de kortlopende schulden met € 185.000 toegenomen. Eind december heeft RefSVO twee beschikkingen voor het project begaafde leerlingen po-vo ontvangen, met gelijktijdig de uitbetaling van de bijbehorende jaartranche 2023. Daar staat tegenover dat de crediteurenpositie terug is gebracht naar bijna nihil.

De vorderingen zijn gelijk gebleven op het lage niveau van vorig jaar. Aangezien er nauwelijks sprake is van vaste activa is de mutatie in de liquiditeitspositie het gevolg van het exploitatieresultaat en de mutaties in kortlopende schulden en vorderingen.

De scholen leggen jaarlijks verantwoording af over de vanuit RefSVO verkregen middelen. Over deze verantwoording wordt gerapporteerd aan de Raad van Toezicht en de Algemene Ledenvergadering. Eventuele acties die hieruit voortvloeien worden door de scholen opgepakt. In het verslag van de bestuurder wordt hier inhoudelijk op ingegaan.

Risico's en risico-management

Binnen RefSVO wordt specifiek aandacht besteed aan risico's. Er is een risicoanalyse opgesteld waarin een overzicht is opgenomen van de risico's die betrekking hebben op RefSVO. Per risico is de kans van optreden van het risico en de mate van impact die optreden van het risico met zich meebrengt opgenomen. Tevens is aangegeven welke (eventueel financiële) beheersmaatregelen zijn of worden genomen om het risico af te dekken. Vanuit de Vereniging Gereformeerd Schoolonderwijs (VGS) is meegedacht en meegekeken bij het opstellen van deze analyse.

De volgende risico's zijn afgedekt met onder andere financiële maatregelen:

- Negatieve tariefontwikkelingen of door OCW opgelegde financiële taakstellingen, leidend tot vermindering van het OCW-budget; dit risico heeft RefSVO afgedekt met een bedrag van € 200.000,-
- Risico op personele vervanging, interim, etc.; dit risico is afgedekt met een bedrag van € 20.000,-
- Gemis aan professionaliteit en verantwoordelijkheidsbesef met als gevolg verstoorde werkverhoudingen; RefSVO heeft dit risico afgedekt met een bedrag van € 27.500,-

Voor het opvangen van een aantal andere risico's (bijvoorbeeld voor calamiteiten en onvoorziene zaken) heeft het samenwerkingsverband een aantal kleine posten in de begroting opgenomen. De hoogste post behelst een budget voor

kortdurende arrangementen binnen het vso cluster 3. Dit betreft een bedrag van € 50.000. Op aanvraag kunnen de scholen hier gebruik van maken.

De minister heeft geconstateerd dat de meeste samenwerkingsverbanden er niet in zijn geslaagd om het als bovenmatig aangemerkte deel van het eigen vermogen in te zetten. Daarom is in 2023 een generieke korting toegepast op de bekostiging van de samenwerkingsverbanden. Aangezien er bij RefSVO geen sprake was van bovenmatig vermogen, hebben wij hier een volledige compensatie voor ontvangen. Zoals uit de kengetallen blijkt blijven we ook nu ruimschoots onder de signaleringswaarde.

Ten slotte is er nog een risico dat met name de deelnemende schoolbesturen raakt. In het stelsel passend onderwijs is erin voorzien dat wanneer de verplichte afdrachten aan het vso het totale budget zware ondersteuning (inclusief verevening) te boven gaan, er door DUO een automatische korting op de lumpsum van de deelnemende schoolbesturen wordt toegepast. Ditzelfde geldt in de situatie dat de afdrachten voor lwoo en pro het totale budget lichte ondersteuning overschrijden. In onderstaand overzicht wordt dit risico in beeld gebracht. Wanneer de uitputtingspercentages stijgen en in de buurt van de 100% komen, is er sprake van een reëel risico.

Uitputting licht/zwaar	2024	2025	2026	2027
Afdracht lichte ondersteuning				
De maximale afdracht lwoo en pro bedraagt:	12.804.596	12.799.598	12.804.890	12.677.890
De werkelijke afdracht via DUO bedraagt:	23%	23%	24%	23%
Afdracht zware ondersteuning				
De maximale afdracht vso bedraagt:	17.057.619	17.050.961	17.058.010	16.888.828
De werkelijke afdracht via DUO en SWV bedraagt:	43%	43%	43%	43%

Door de keuze voor opting out is het uitputtingspercentage voor lichte ondersteuning slechts 23%. Het uitputtingspercentage zware ondersteuning is de komende jaren stabiel op een niveau van 43%. In beide gevallen is het risico van een korting nihil.

Geconcludeerd kan worden dat RefSVO momenteel een financieel gezonde organisatie is. Gezien de in kaart gebrachte en afgedekte risico's en de actuele ontwikkelingen is het de verwachting dat dit ook voor de toekomst geldt.

Het risicobeheersing systeem heeft als doel inzicht te geven in eventuele risico's en de wijze waarop deze worden afgedekt. De voortgang van het risicomanagement wordt minimaal een keer per jaar besproken met de Raad van Toezicht. Verder wordt bij het opstellen van de meerjarenbegroting en het jaarverslag kritisch gekeken naar de risico's en de beheersmaatregelen. In 2024 zal de risicoanalyse grondig onder de loep genomen worden en opnieuw worden vastgesteld.

Ten slotte

Met het schrijven van een jaarverslag kijken we terug en vooruit. We zien mooie ontwikkelingen. Nieuwe ondersteuningsvormen komen tot stand, soms met vallen en opstaan. De motivatie die we zien bij collega's geeft vertrouwen in de toekomst. Nog meer vertrouwen geeft het, dat God Dezelfde is en blijft en Die in Zijn Woord zegt:

En indien iemand van u wijsheid ontbreekt, dat hij ze van God begere, Die een iegelijk mildelijk geeft, en niet verwijt; en zij zal hem gegeven worden.

Jakobus 1:5